Nee Left Laser, wie onze problemen toeschrijft aan ongebreideld kapitalisme kijkt niet goed

Posted on 13 augustus 2026 by John Knieriem

Sinds maart loopt er een openlijke maoïst rond in de Tweede Kamer, met een geldige perskaart. Bob Scholte, het gezicht van Left Laser, noemt zichzelf communist en publiceert onder het pseudoniem Bob Sneevliet, naar de Nederlandse communist Henk Sneevliet (1883-1942). Hij heeft ruim honderdduizend volgers op Instagram, ongeveer evenveel op TikTok en bijna tachtigduizend abonnees op YouTube. De Nederlandse Vereniging van Journalisten oordeelde dat hij aan de eisen voor accreditatie voldoet.

Dertig jaar geleden was dit ondenkbaar. Het communisme was dood. De Sovjet-Unie stortte in, de Berlijnse Muur verdween en China werd rijk zodra het ruimte gaf aan particulier ondernemerschap. Zelfs de sociaaldemocratie trok haar conclusies. Blair had zijn Third Way. Kok schudde zijn ideologische veren af.

Nog geen rode golf

Nu is communist zijn weer een carrière. Daar hoeven we niet direct een rode golf in te zien. De SP haalde in oktober slechts drie zetels. In Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië leiden AfD, Rassemblement National en Reform UK de peilingen, alhoewel Reform op dit moment een terugval doormaakt. Electoraal beweegt Europa naar rechts. Maar politieke omslagen beginnen zelden in de stembus. Eerst verschuift het discours aan de keukentafel en op straat. Daarna komen de media en de opiniemakers.

In Groot-Brittannië bouwde Gary Stevenson een YouTube-kanaal met 1,6 miljoen abonnees. Opgegroeid in een arm deel van Oost-Londen, miljonair geworden als handelaar bij Citibank, inmiddels de bekendste Britse criticus van vermogensongelijkheid. Zijn stelling: bezit concentreert zich bij een steeds kleinere groep, en zonder forse vermogensbelasting bouwt een gewone werknemer nooit meer iets op.

Stevenson is geen communist, en zijn ster kreeg dit jaar de eerste krassen en er is genoeg in te brengen tegen zijn visie. Maar twintig jaar geleden had niemand met dit verhaal de Britse *mainstream* gehaald.

Dan Amerika. Zohran Mamdani, 34 jaar, lid van de Democratic Socialists of America, en is sinds januari burgemeester van New York. Hij hanteert een extreem-linkse agenda. En nog onlangs won Abdul El-Sayed de Democratische senaatsvoorverkiezing in Michigan van de kandidaat van het partijestablishment. Dat ging zeker niet alleen over economie. Gaza en de pro-Israëlische lobby speelden een hoofdrol. Maar het patroon telt: een jonge activistische linkerflank die gevestigde kandidaten daadwerkelijk verslaat, zoals de Tea Party dat vijftien jaar geleden bij de Republikeinen deed.

Volgens Gallup oordeelt nog 54 procent van de Amerikanen positief over het kapitalisme, tegen 60 procent in 2021. De laagste peiling sinds jaren. Socialisme blijft impopulair met 39 procent.

Voor wie de Koude Oorlog bewust meemaakte betekende communisme de Muur, de Goelag, de censuur en de miljoenen doden van Stalin en Mao en lange rijen voor winkels en tekorten aan alles. Een vijfentwintigjarige heeft die herinnering niet. Die ziet een woningmarkt waar hij niet in komt, ouders die moeten bijspringen, en

vermogen dat sneller groeit dan zijn salaris. Dan komt iemand langs die zegt dat het systeem niet meer werkt. Dat is dan een aantrekkelijk verhaal.

Maar het is ook een verhaal dat de feiten negeert. Tussen 1990 en 2022 ontsnapten volgens de Wereldbank ongeveer 1,5 miljard mensen aan extreme armoede. En in het Westen deed de arbeidersklasse precies wat Karl Marx niet voorzag. Zij verpauperde niet. Zij werd eigenaar. Van een huis, een auto, een pensioen en aandelen.

Nederland en andere Europese landen zijn geen ongeremde kapitalistische samenlevingen. Wij kennen hoge belastingen, minimumlonen, sociale zekerheid, pensioenstelsels, subsidies en een regelapparaat dat elk jaar uitdijt. Wie onze problemen toeschrijft aan veertig jaar ongebreideld kapitalisme kijkt niet goed.

De woningmarkt is het beste voorbeeld. Jongeren zien prijzen die veel sneller stegen dan hun inkomen en trekken daar hun conclusies uit. Alleen stijgen de prijzen niet door de vrije markt alleen. Ze komen vooral door bouwbeperkingen, ongeremde immigratie, ruimtelijke ordening, stikstofregels, eindeloze procedures, jarenlang te weinig bouwen en een rentebeleid dat bezit beloonde en sparen bestrafte. Overheidsfalen wordt gepresenteerd als marktfalen. Het kapitalisme krijgt de rekening.

Uitwassen aanpakken

Dat ontslaat ons niet van de plicht echte uitwassen aan te pakken. Ga kijken hoe sommige arbeidsmigranten in het Westland wonen. Voor hun baan én hun bed afhankelijk van dezelfde uitzender. Wie zijn werk verliest, staat op straat. Dat is uitbuiting en geen kapitalist kan dat verdedigen. Ook binnen het kapitalistisch model moeten uitwassen bestreden worden. Een markteconomie heeft regels nodig die de markt in stand houden. Dat wist Adam Smith al.

Kapitalistische samenlevingen hebben dat eerder gedaan. John D. Rockefeller bouwde Standard Oil uit tot een bijna onaantastbare macht. In 1911 liet het Amerikaanse Hooggerechtshof het concern opknippen in afzonderlijke bedrijven. Rockefeller werd er alleen maar rijker van, want zijn belangen in de opvolgers stegen hard in waarde. Concurrentiebeleid bleek uiteindelijk zelfs goed voor de kapitalist die het trof.

De grootste test moet nog komen. Niemand weet hoeveel werk kunstmatige intelligentie zal vervangen, en de voorspellingen van Elon Musk en zijn collega's verdienen scepsis, want zij hebben belang bij hun eigen revolutie. Maar stel dat ze deels gelijk krijgen. Dan produceren machines de welvaart en resteert er één vraag die ertoe doet: wie bezit die machines?

Kansen voor gewone mensen

Als een handvol ondernemingen de chips, de data en de robots bezit, kan de economie spectaculair groeien terwijl miljoenen mensen economisch overbodig worden. Op dat moment krijgt Left Laser zijn aanhang cadeau.

De grote overwinning van het kapitalisme was nooit alleen de groei. Het was dat gewone mensen een belang kregen in het systeem. Een huis, spaargeld, een pensioen, een eigen zaak, en het vooruitzicht dat hun kinderen het beter zouden krijgen.

Wie dat wil behouden, moet gewone mensen weer in staat stellen zelf iets op te bouwen. Dat begint met bouwen in plaats van vergaderen, en met monopolies opknippen voordat ze de politiek kopen.

Vermogens laten groeien

En het betekent ook ophouden met het afromen van vermogensopbouw. Een land dat de vermogensvorming van zijn middenklasse wegbelast en zich vervolgens afvraagt waarom twintigers niet meer geloven dat zij ooit iets zullen bezitten, hoeft niet verbaasd te zijn wie er dan wél naar hen luistert.

Het communisme verloor de twintigste eeuw. Of het kapitalisme de eenentwintigste overleeft, hangt mede af van de vraag of een nieuwe generatie weer het gevoel krijgt dat er voor haar iets te winnen valt.

Wynia's Week *verschijnt 156 keer per jaar en wordt* ***volledig mogelijk gemaakt*** *door de donateurs. Doet u mee?* ***Doneren kan zo.*** ***Hartelijk dank!***